

Kerk en Wereld Jaarverslag

Verbinding brengt ons verder

'Sommigen twijfelen aan de toekomst van de kerk, maar dit soort initiatieven steunen mij in mijn geloof in God'

- > [Projecten in beeld](#)
- > [Kennismaken met de commissie](#)
- > [Kerncijfers 2021](#)

KERK EN WERELD

Commissie Fonds Kerk en Wereld
Juni 2022

Inhoud

Voorwoord	3
Projecten die mensen verbinden	4
Verbinden	5
Subsidieoverzicht	5
Rotterdam Gezond en Wel	6
Expeditie Birgittinessen	8
Een profetisch alternatief na corona?	10
Christelijk geloof actualiseren en praktiseren	13
Subsidieoverzicht	13
Zeven wegen van Barmhartigheid	14
Genoeg om te leven in gemeenschappen	17
Ontmoeting tussen levensbeschouwingen	19
Subsidieoverzicht	19
De Passie van Nu	20
Geloof, duurzaamheid en toekomst	22
Faith Action Audit	24
Interview Commissie Fonds Kerk en Wereld	26
Vooruitblik 2022	28
Jongerenprijs 2023	28
Tender 2021	28
Kerk op de Floriade	29
Fondszaken 2021	30
Bestuurlijk	30
Financieel	31

Colofon

Dit beknopte jaarverslag 2021 is een uitgave van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland.

Samenstelling, tekst en eindredactie:

Christianne Holwerda, Waarde in Beeld
Nadine Folkers, Kracht Communicatie

Projectcoördinatie en beeldredactie:

afdeling communicatie dienstenorganisatie
Protestantse Kerk in Nederland, Utrecht

Vormgeving:

Nilsson Agency, Goes

Drukwerk:

De Groot Drukkerij, Goudriaan

Productiebegeleiding:

drukwerkbegeleiding dienstenorganisatie
Protestantse Kerk in Nederland, Utrecht

Contact

Kerk en Wereld, p/a Protestants Landelijk Dienstencentrum
Postbus 8504, 3503 RM Utrecht
(030) 880 1628 / 1880
kerkenwereld@protestantsekerk.nl
www.kerkenwereld.nl

Voorwoord

Halfvol, zeker weten!

Als een glas nog maar voor de helft gevuld is, kun je zeggen dat het halfleeg is. Maar ik zie het graag andersom: er zit nog minimaal voor de helft wat in. Zo is het dit jaar ook met onze projecten. We hebben minder projecten van de grond zien komen dan in andere jaren. Door corona zijn er minder aanvragen bij ons binnengekomen die aan de voorwaarden van het fonds voldoen, en kwamen aanvragen die we wel ondersteunden, soms vanwege de coronamaatregelen toch (nog) niet van de grond. Maar één ding was overduidelijk: initiatief is er genoeg. We verwachten zeker een aantal projecten alsnog van start te zien gaan.

In de projecten die wel konden starten, maakten de initiatiefnemers soms juist heel mooi gebruik van kansen die door corona nieuw en anders waren. Dat juichen we natuurlijk van harte toe! Mensen verbinden was altijd al een uitdaging, maar afgelopen jaar bleek opnieuw hoe ontzettend nodig het is. Daarom zijn we blij dat we als fonds vanuit onze oecumenisch-christelijke inspiratie daaraan bij kunnen dragen. Zo laten we samen de wereld dat mooie van de kerk ervaren. We hopen dat je door dit verslag verwonderd raakt over welke mooie dingen er tot stand kunnen komen. En wellicht ontstaat er inspiratie voor een eigen project of kun je iemand ermee inspireren. Dan horen we er natuurlijk graag van!

Marieke den Braber

Voorzitter commissie Fonds Kerk en Wereld

PS. Wil je op de hoogte
blijven van de projecten?
Meld je aan voor onze
nieuwsbrief op
kerkenwereld.nl.

(Foto: Dick Westerveld)

Projecten die mensen verbinden

Het verbinden van mensen in de Nederlandse samenleving is wat Kerk en Wereld belangrijk vindt. Ongeacht welk geloof, welke huidskleur of achtergrond iemand heeft. In deze tijd van polarisatie en verharding stimuleert Kerk en Wereld bijzondere initiatieven die groepen mensen met elkaar in contact brengen.

De drie speerpunten van Kerk en Wereld zijn:

Verbinden

Christelijk geloof actualiseren en praktiseren

Ontmoeting tussen levensbeschouwingen

1
2
3

Speerpunt 1:

Verbinden

Onze samenleving is een prachtige bron van diversiteit. De verschillen kunnen echter heel divers van aard zijn en soms moeilijk te overbruggen. Vanuit de christelijke traditie, een veelkleurige en weerbarstige traditie van verhalen en interpretatie van die verhalen over leven in verbondenheid met elkaar en met God, willen we bijdragen aan initiatieven die tegenstellingen willen overbruggen.

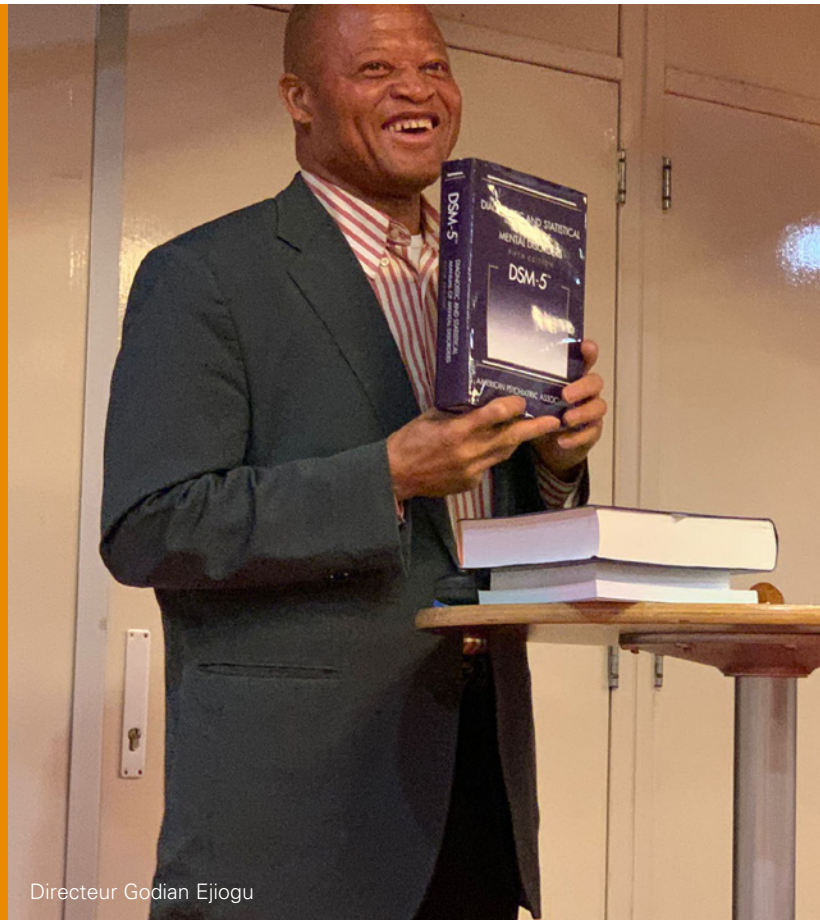
Dit zijn de projecten die het fonds in 2021 ondersteunde op het gebied van 'verbinden':

Organisatie	Project
Stichting Migrant, Moeder en Kind	Rotterdam Gezond en Wel
Youth for Christ	Hart voor Romajongeren
Stadsklooster Mariken	Een profetisch alternatief na corona?
Nieuw Wij	Superdiversiteit in de kerk
Intuitive Arts Movement	Kunst in Tuindorp Oostzaan
SKIN	SKIN Regionalisering en Helpdesk 2021
Sint-Janskerk en Museum Gouda	Beleef het wonder van Gouda
iGlow Media Zwolle	Geheimenissen
Stichting Relivant	Afsluitend event preekschrijfwedstrijd
Stichting Delfts Studentenpastoraat	Lab for a new world
Museum Krona	Expeditie Birgittinessen
HetNetwerk.net	Theateratelier Pauluskerk
DiverseCity Festival	Theateratelier Pauluskerk
ATD Vierde Wereld	Vierde Wereld Forum
SKIN	SKIN Regionalisering en Helpdesk 2022

Stichting Migrant, Moeder en Kind
Project Rotterdam Gezond en Wel

Als hulp bij trauma's niet vanzelfsprekend is

'We helpen mensen herkennen wanneer hun mentale gezondheid niet in orde is'

Directeur Godian Ejiogu

Het is geen uitzondering dat migranten met trauma's rondlopen, maar de weg naar de Nederlandse geestelijke gezondheidszorg (GGZ) niet weten te vinden. Soms staan ze ook niet open voor hulp. Stichting Migrant, Moeder en Kind maakt in het project Rotterdam Gezond en Wel psychische problemen onder Afrikaanse Rotterdammers bespreekbaar. Deze groep loopt vanwege traumatische ervaringen bovengemiddeld risico op mentale klachten en psychische stoornissen.

"Deze traumatische ervaringen kunnen het gevolg zijn van seksueel of huiselijk geweld, oorlogssituaties en vrouwenbesnijdenis. Hier in Nederland speelt de onzekere uitkomst van een lange asielprocedure en discriminatie ook een belangrijke rol," schrijft stichting Migrant, Moeder en Kind in hun subsidieaanvraag.

Het project Rotterdam Gezond en Wel wil de doelgroep een kans geven om ten volste tot hun recht te komen zoals zij door God bedoeld zijn. Zo is er bijvoorbeeld veel contact met voorgangers van migrantenkerken.

Directeur Godian Ejiogu: "Regelmatig sturen huisartsen Afrikaanse Rotterdammers naar een pastor voor geestelijke steun, omdat ze niet naar de psycholoog of psychiater willen. In de kerk heeft de pastor het druk met deze klachten, maar weet hij zich er niet zo goed raad mee."

Taboe om hulp te zoeken

Professionele hulp zoeken is voor veel migranten taboe. "Psychische problemen worden vaak gezien als het gevolg van voodoo en er bestaat angst voor stigmatisering binnen de eigen gemeenschap als iemand kampt met psychische problemen. Omgekeerd weten Nederlandse hulpverleners niet hoe zij deze Afrikaanse migranten kunnen bereiken en bijstaan. Door taalbarrières worden de klachten vaak niet vertaald naar een concrete hulpvraag. Daarnaast speelt de geringe culturele kennis die Nederlandse hulpverleners hebben van landen van herkomst van deze migranten een rol. Met name de rol en de invloed die voodoo heeft op het dagelijks leven wordt niet gezien en begrepen. Kortom, er bestaat een kloof tussen deze groep hulpvragers en Nederlandse hulpverleners," legt Godian uit.

Trainingen en cursussen

Het project Rotterdam Gezond en Wel helpt deze migranten om hun eigenwaarde te versterken en hen weerbaar te maken. Een psychosociaal therapeut en een geestelijk verzorger bieden de getraumatiseerde migranten hulp. Dat gebeurt in samenwerking met De Hoop GGZ. "De Hoop GGZ biedt hulp zowel bij milde als bij ernstige problematiek. Er zijn deskundigen uit de doelgroep in dienst," vertelt Godian. En zo bestaan er binnen dit project meerdere samenwerkingsverbanden om de juiste zorg te bieden.

Certificaatuitreiking training tot voorlichter in het Millinxparkhuis (Charlois)

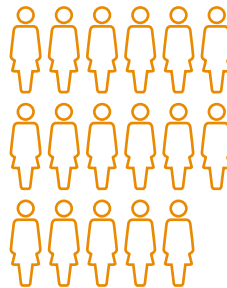
'Psychische weerbaarheid en zelfzorg zijn elementen waar iedereen mee te maken heeft'

Training tot voorlichter

Binnen dit project vallen ook trainingen aan Afrikaanse Nederlanders om mensen met psychische klachten in hun omgeving bij te staan. Naast Rotterdam is het idee om in het hele land werkgroepen op te zetten om steeds meer mensen voor te lichten over de problematiek binnen deze doelgroep. Met speciale cursuspakketten zijn zo steeds meer mensen in staat om Afrikaanse migranten met mentale klachten te helpen. In november 2021 startte bijvoorbeeld de eerste training tot voorlichter. Godian: "Deelnemers leerden in de praktijk herkennen welke symptomen wijzen op mentale problemen en welke oorzaken daar een rol in kunnen spelen. Daarnaast verkenden ze de psychische impact die hun eigen migratie naar en integratie in Nederland had op hen persoonlijk en kregen ze inzicht in mechanismen die hen zelf hadden geholpen overeind te blijven tijdens moeilijke momenten in hun leven. Zo ontdekten ze dat psychische weerbaarheid en zelfzorg elementen zijn waar iedereen mee te maken heeft, ook al ben je je daar niet altijd van bewust."

Deelnemers training

17 vrouwen

12 mannen

De deelnemers zijn oorspronkelijk afkomstig uit Nigeria, Uganda, Suriname, Antillen, Zambia, Gambia, Benin en Nederland. Ze zijn allen midden tot hoger opgeleid (MBO tot PhD), de meesten hebben een achtergrond in de zorg of het onderwijs. Twintig deelnemers voldeden aan de vastgestelde criteria om een certificaat te ontvangen als bewijs van deelname.

Op de hoogte blijven van dit project? Neem een kijkje op srmmk.org.

Museum Krona
Expeditie Birgittinessen

Openstellen voor bezinning en geloof

Aan de rand van Uden staat een nog bewoond klooster. Je ziet het vanaf de weg bijna niet door de metershoge oude muur die het klooster scheidt van de buitenwereld. Er hangt een sprookjesachtige, mysterieuze sfeer. Dit klooster is het (t)huis van de zusters Birgittinessen. We weten lang niet alles van hen, want zij kiezen ervoor om zoveel mogelijk in de anonimiteit te leven. Wat we wel weten, is dat ze ieder dag bidden, mediteren en werken.

Dit is de introductie van de eerste museale Alternate Reality Game van Nederland, ontwikkeld door Museum Krona. Expeditie Birgittinessen is een soort Escaperoom voor scholieren, die zich in het hele museum afspeelt en waarbij er steeds wordt afgewisseld tussen een fictieve wereld en de realiteit. De kinderen leren hier onder andere de waarde van vrijheid van meningsuiting en geloof.

Jonge detectives

Lissy Klaassen werkt mee aan de expeditie: "Bij binnenkomst krijgen leerlingen een iPad en scannen ze QR-codes bij verschillende kunstwerken. Langzaam worden ze meegezogen in een diepere verhaallijn over een man die de abdi van de zusters wil kopen, zodat hij er een parkeergarage kan bouwen. De zusters voelen zich bedreigd. Zij wonen hier al eeuwenlang en hebben hier hun thuis. De leerlingen gaan als een soort detective aan de slag om erachter te komen wie de zusters precies zijn, waarom ze in een abdij wonen en hoe hun leven er precies uitziet."

Door het uitpluizen van filmpjes, muziekfragmenten, oude documenten, puzzels, telefoontjes en soms zelfs real life-ontmoetingen met acteurs proberen leerlingen aanwijzingen te vinden en samen tot een oplossing te komen.

Vrijheid van religie

Lissy: "Ze willen niet alleen de speurtocht oplossen, maar het achterliggende verhaal komt ook goed over. Het leukste is om te zien hoe leerlingen zo in het verhaal opgaan. Ze zijn hier niet omdat ze moeten, maar ze vinden het ook echt leuk. Tegelijkertijd krijgen ze inzicht in de motieven van de zusters om in het klooster te gaan en wat de waarde van vrijheid van meningsuiting en religie is. Voor de zusters, maar vooral ook voor henzelf."

Museum Krona hoopt de komende jaren een jonger publiek aan te spreken, maar dit is niet eenvoudig in een maatschappij die steeds verder seculariseert. "Leerlingen denken vaak geen directe binding te hebben met geloof of religie. Dit maakt het vaak moeilijk om de kunstwerken in onze collectie in een context te plaatsen of te duiden. Ze zijn ook niet bekend met het leven van de zusters Birgittinessen of van andere kloosterorden. Maar omdat zo'n klooster toch iets mystieks heeft, zijn kinderen wel erg nieuwsgierig. Een jongetje kwam laatst naar me toe met de vraag: 'Kunt u de zusters voor me halen? Ik ben een beetje bang voor ze, ik heb ze nog nooit gezien'. Ze kunnen zich er moeilijk een beeld van vormen. Daarom is het interessant om over hen te leren."

Door met dit virtuele spel aan te sluiten bij de belevingswereld van de scholieren, worden ze enthousiast over de kunstwerken in het museum. "We zien hun enthousiaste

Scholieren zijn druk bezig met de Alternate Reality Game

reacties en interesse. Ze stellen zich meer open voor bezinning, religie en geloof, wat hopelijk leidt tot meer begrip voor elkaar."

Toekomst van de expeditie

Uit de enquêtes na afloop onder de klassen blijkt er een hoge betrokkenheid te zijn onder leerlingen. Een van de docenten schreef: "Goede aansluiting bij de belevingswereld van de kinderen." Een ander liet weten in de enquête: "Actief, gevarieerd, hele museum voor hen alleen, enthousiast bezig en een verrassende finale!"

De expeditie is bedacht door mensen met affiniteit en ervaring in onderwijs, in samenwerking met een game-ontwikkelaar. "Het plan is om het te gaan uitbreiden naar een gezinsactiviteit," vertelt Lissy. "We gaan testen of dit ook voor volwassenen leuk is om als groepsactiviteit te doen."

Tot nu toe werd Expeditie Birgittinessen bezocht door:

Ook een bezoekje brengen aan Museum Krona? Kijk op [museumkrona.nl](https://www.museumkrona.nl).

Stichting Stadsklooster Mariken
Een profetisch alternatief na corona?

Niet overgaan tot de orde van de dag

“Corona is erg, maar nog erger zou het zijn als we na de coronacrisis weer zouden overgaan tot de oude orde van de dag. Crisis betekent zowel bedreiging alsook kans. Als Stadsklooster Mariken gaan we op zoek naar de kansen van deze coronacrisis.”

Dat schreven pastor Ekkehard Muth van Stadsklooster Mariken en voormalig bestuurder Els Verheggen in hun projectplan. Met activiteiten als debatten, een symposium en bijeenkomsten wil dit project het gesprek over de gevolgen van corona op onze samenleving bevorderen. De twee initiatiefnemers blikken een jaar later enthousiast terug op het project met als doel: mensen met elkaar in gesprek laten gaan over de invloed van corona op ons leven.

Wat was de aanleiding van het project?

Els: “Het project ontstond toen de pandemie net begon en we nog dachten dat het iets kortdurends zou zijn. Ook hadden we de verwachting dat er een tijd ná corona zou komen. We hoopten iets te leren van deze tijd. We wilden de positieve opbrengsten daarvan vasthouden, zodat het niet alleen maar is van: we zitten in een crisis, en wat kunnen we veel niet. Er zijn juist zoveel dingen ontstaan die de moeite

waard zijn om te behouden. Eindelijk stelden we onszelf als maatschappij de vraag: Waar gaat het leven nou eigenlijk om? Mag tot rust komen en bezinnen ook een wezenlijke plaats krijgen?”

Ekkehard: “Absoluut, en tegelijkertijd zijn er natuurlijk ook mensen geweest die echt te lijden hebben gehad tijdens de pandemie. We konden zelf ook bij sommige begrafenissen niet aanwezig zijn. Dat doet pijn. Het was een enorm lastige tijd, en toch vonden we ook goede kanten. Als deze crisis ons niet helpt om het roer om te gooien, wat dan nog wel?”

‘Als deze crisis ons niet helpt om het roer om te gooien, wat dan wel?’

Ekkehard Muth, pastor van
Stadsklooster Mariken

Montage van een
online viering

Welke goede kanten van de pandemie zien jullie dan?

Ekkehard: "Je zag het in eenvoudige dingen, bijvoorbeeld dat vakanties in Nederland verrassend leuk bleken. Naarmate de crisis langer duurde, merkten we een omslag. Eerst waren mensen nog enthousiast over hoe goed we met elkaar deze crisis doorkwamen. Maar opeens duurde het te lang en werden mensen moedeloos. Je kunt dan eigenlijk niet meer zeggen: 'Kijk eens naar de voordelen die deze crisis heeft.'"

Els: "En dat is ook begrijpelijk. Mensen zijn blij dat ze na ruim twee jaar eindelijk weer kunnen doen wat ze voorheen deden. Maar daarmee laten ze ook zoveel goede, nieuwe dingen weer los."

Ekkehard: "Klopt, iedereen is zo blij en opgelucht. Mensen durven weer naar de vieringen te komen. Persoonlijk heb ik er last van dat het allemaal weer teruggaat naar het oude

normaal. En dat we straks een crisis hebben gehad waar we niks mee gedaan hebben."

Els: "Op kleine schaal zie je in onze gemeenschap natuurlijk wel hele praktische verbeteringen. Zoals onze viering: bij de start van de lockdown was het ingewikkeld om een viering online te streamen. Inmiddels is de kwaliteit enorm verbeterd en draait er nog steeds een livestream naast de fysieke viering."

Wat voor impact hadden de lockdowns op het project?

Ekkehard: "Omdat we niet konden samenkomen, hebben we nog niet het hele project kunnen uitvoeren. We gaan nu kijken of we onderdelen moeten aanpassen aan de nieuwe situatie. Met name nu er weer sprake is van een landelijke bezinningsdag! (Dit is een dag die al eens eerder werd georganiseerd en bedoeld is voor mensen die tijdens de

In het Stadsklooster Mariken horen we steeds nadrukkelijker het appèl vanuit de samenleving om zicht te geven op de onderliggende stroom van zingeving en spiritualiteit. Met het project komen denkers, deskundigen en ervaringsdeskundigen bij elkaar om piketpalen te slaan voor een alternatief na corona. In 2021 schreven verschillende mensen een essay over hun kijk op de pandemie (te lezen op stadskloostermariken.nl/profetisch-alternatief).

coronapandemie te maken hebben gehad met verlies - red.) Wij willen graag de levensbeschouwelijke kant van deze dag invullen. Daar kunnen we ook terugblikken en vooruitkijken naar hoe we ons leven na corona kunnen vormgeven."

Els: "Gelukkig konden er ook bepaalde elementen van het project doorgaan, zoals de interviews en essays die op de website staan. De geïnterviewden vonden soms hun eigen bijdrage niet zo interessant. Maar juist elk inzicht in hoe individuen de pandemie zijn doorgekomen is relevant en zorgt voor identificatie."

Zien jullie nog andere positieve ontwikkelingen in kerkelijk Nederland sinds de pandemie?

Ekkehard: "Wij proberen vanuit mensen de vraag naar het goddelijke. Ze zijn eerst op zoek naar spiritualiteit en daarna pas naar gemeenschap. Online kun je een gemeenschap vormen, maar die is wel moeilijker vast te houden. Toch moeten we misschien af van het idee dat een gemeente of parochie per se bij elkaar in de buurt moet wonen en altijd in dezelfde samenstelling fysiek samenkomt. Je kunt ook een soort wolk er omheen vormen met mensen die af en toe bij ons komen om bijvoorbeeld hun overledenen te herdenken. Voor andere vormen van spiritualiteit gaan ze mogelijk naar andere plekken. Misschien moet dat ook gewoon kunnen."

Laatst zei iemand: 'Zonder online vieringen was ik nooit bij jullie terechtgekomen.' Ik heb het idee dat je als kerk best een rol kunt spelen bij een groep mensen die niet meteen naar een fysieke viering wil komen. Misschien wordt het ook mogelijk om ook online een volwaardige kerk te zijn."

Hoe nu verder?

Ekkehard: "Een onderdeel van het project was het organiseren van een symposium, waarin mensen met elkaar spreken over de implicaties van de coronacrisis. Dat kon helaas niet doorgaan, maar krijgt hopelijk een plek bij de landelijke bezinningsdag. Hier hopen we dat gesprek alsnog met elkaar te kunnen voeren. Het project schreeuwt erom voortgezet te worden. We moeten die energie van het begin van de crisis onthouden en vasthouden. Alle positieve veranderingen die waren ontstaan, zoals meer rust nemen en vanuit huis werken, zijn inmiddels weer ondergesneeuwd. Toch willen wij ze juist in beeld blijven brengen."

Els: "We hopen natuurlijk dat de bezinningsdag een moment wordt om die bewustwording nieuw leven in te blazen, zodat de gedragsverandering die we al eens hebben gezien, weer terugkeert."

Ekkehard: "We zijn ervan overtuigd dat de positieve energie die de pandemie heeft losgemaakt, niet verloren is en dat we die weer terugkrijgen. Het symposium, als onderdeel van de landelijke bezinningsdag, is daarvoor de basis."

Volg stadskloostermariken.nl om op de hoogte te blijven van alle ontwikkelingen.

Speerpunt 2:

Christelijk geloof actualiseren en praktiseren

Het christelijk geloof stelt kritische vragen aan de samenleving. Het daagt ons uit om ons denken en doen steeds opnieuw te toetsen aan Gods bedoeling met deze wereld. Kerk en Wereld ondersteunt initiatieven die zorg dragen voor de toekomst van de mensen en de toekomst van Gods schepping.

Dit zijn de projecten die het fonds in 2021 ondersteunde op het gebied van 'christelijk geloof actualiseren en praktiseren':

Stichting	Project
ForumC	Nationale Religiedebat 2021
Zinnig Noord	40 dagen anders
Stichting Weilandklooster	Escaperoom Klimaat
De Roos van Culemborg	Zeven wegen van Barmhartigheid
Vrienden van het Missionair Platform	#Den Haag bidt
Stichting Kerk op de Floriade	Fruitful city
Next Move Ministries	Sportkampen voor christelijke tieners
Pauluskerk	Theateratelier Pauluskerk
Stichting Genoeg om te leven	Genoeg om te leven in gemeenschappen

De Roos van Culemborg

Project Zeven wegen van Barmhartigheid

'Christus is onnadrukkelijk aanwezig'

Met Mattheüs 25 als inspiratie willen Rieks Hoogenkamp en Rien Wattel, initiatiefnemers van de Roos van Culemborg, nieuwe wegen bewandelen. Ze zoeken naar praktische mogelijkheden om in de samenleving van betekenis te zijn.

Rieks: "In die inspirerende traditie zoeken we naar de betekenis van de gelijkenissen in onze tijd. Naast het landelijk verspreiden van een werkboekje ontwikkelden we activiteiten met maar één doel: diaconaal toerusten en diaconaal handelen in de grote wijde wereld." De mannen faciliteren onder meer kerkdiensten, bijeenkomsten, werkgroepen, voorstellingen, exposities en lezingen in de plaatselijke gemeente of parochie.

De rode draad in dit project is het schilderij 'De Zeven Werken van barmhartigheid' van de Meester van Alkmaar in het Rijksmuseum in Amsterdam van voor de Reformatie (1504). De initiatiefnemers zijn enorm geïnspireerd door de betekenis achter de schilderijen. "Christus is onnadrukkelijk aanwezig als mensen barmhartigheid gestalte geven. Kort door de bocht: de weg van doen naar geloof bestaat niet, doen is geloof", legt Rieks uit.

'De weg van doen naar geloof bestaat niet, doen is geloof'

Een project met meerdere onderdelen

"Het leukste en het spannendste is het basismateriaal voor het hele project bij elkaar te brengen. We doen voor de derde keer een groot landelijk project, samen met een goed op elkaar ingespeeld netwerk. We werken met vrijwilligers zoals een dichter, liedmaker, schilder/fotograaf en componist. Ook specialisten zoals een neerlandicus, filmkenner en een kunsthistoricus werkten mee. Rien en ik brachten iedereen bij elkaar voor het maken van het werkschrift. Daarnaast werkten we samen aan een boek, een cd, impulsdagen, de begeleiding van exposities, concerten en voorstellingen. Het geeft een diepe voldoening om van impuls naar iets concreets te gaan."

Omslag boek *Zeven Wegen - de kunst van barmhartigheid*

Cover werkschrift *Zeven wegen van barmhartigheid*

Kaartenset met schilderijen

Makers van cd
Seven acts of
Mercy (zeeuws trio
Sunshine Cleaners)

Exposities en concerten

Net als veel andere projecten had ook Zeven wegen van Barmhartigheid last van de coronamaatregelen. Met grote groepen samenkomen was niet mogelijk, dus moesten Rieks en Rien het hebben van kunstcommissies, predikanten, bevoegen gemeenteleden en individuen die geïnspireerd raakten door het werkschrift.

- 01 Maarsbergen
- 02 Culemborg
- 03 Nuenen
- 04 Groningen
- 05 Nijmegen
- 06 Zuiderwoude
- 07 Veldhoven
- 08 Oegstgeest
- 09 Vuren
- 10 Gorinchem
- 11 Silvolde
- 12 Diemen
- 13 Vries
- 14 Leidschendam
- 15 Hillegom
- 16 Deventer
- 17 Wormerveer
- 18 Tricht

Sommige activiteiten gingen gelukkig wel door. Drie reis-exposities (een expositie die elke maand van locatie wisselt) rond de zeven werken van barmhartigheid, waren te zien in 18 plaatsen. “Tientallen plaatsen staan nog op het programma”, vertelt Rieks. “In de praktijk blijken de exposities een vertrekpunt voor workshops, thema’s voor vespers en diensten, rondleidingen, meditaties en kerkopenstellingen.

Een tweede spoor zijn het tiental concerten van Sunshine Cleaners met de songs van hun cd en de theatervoorstelling van Kees Posthumus. Nu de coronamaatregelen zijn opgeheven, raken de speellijsten van concert en theater weer aardig gevuld.

Het mooie van onze materialen is dat predikanten, kunstcommissies en toerustingsgroepen er volop en gevarieerd zelf mee aan de gang gaan. We zien wel dat gemeenten nu alle energie nodig hebben om de basisvoorzieningen overeind te houden en niet altijd mogelijkheden zien om extra activiteiten te ontplooiën.”

Groot draagvlak

Ondanks alle uitdagingen kijken Rieks en Rien tevreden terug op 2021. Rieks: “Er was meteen al een breed draagvlak bij het zoeken van de noodzakelijke partners (de fondsen, de landelijke Protestantse Kerk voor de verspreiding en ook ondersteuning), de uitgeverij voor het boek, musici, acteur, beeldende kunstenaars, dichters en vormgevers. Uniek is natuurlijk ook de verspreiding van het werkschrift naar meer dan 25.000 adressen via de Protestantse Kerk, de Oud-Katholieke Kerk, Doopsgezinden en Remonstranten. We doen het niet voor niets. In heel Nederland is op honderden plekken gereageerd met lokale initiatieven. Het aantal bereikte mensen loopt nu al in de tienduizenden.”

het werkschrift

 28.000+

bereik aantal mensen

 50.000-100.000

oplage boek

 1.000

oplage kaartenserie

 1.000

oplage affiches met nieuwjaar

 10.000

oplage cd

 3.000

Meer lezen over dit bijzonder veelzijdige project? Ga naar zevenwerken.nl.

Stichting Genoeg om te leven
Project Genoeg om te leven in gemeenschappen

Eerlijker en duurzamer leven

Initiatiefnemers v.l.n.r.: Ruben Zelissen, Paul Schenderling en Matthias Olthaar

Vanuit kerken is er een groot verlangen om rechtvaardiger te leven: het leven van mens en dier op aarde bevorderen in plaats van te hinderen. Het project Genoeg om te leven in gemeenschappen geeft gehoor aan de vraag om hierbij te helpen.

“We staan momenteel voor een grote uitdaging om beter voor mensen, dieren en de aarde te zorgen door de ongehoorde impact van ons economisch handelen te verminderen. Het christelijk geloof biedt veel inspiratie en handvatten voor een andere levensstijl. God roept op om onze ogen en oren niet te sluiten voor onrecht, maar om terug te keren naar de Bron. Bij de Bron vinden we tal van levensvreugden die ons helpen om de schadelijke aspecten van ons ‘oude’ leven vreugdevol om te zetten

in nieuwe gedragingen”, schrijft Paul Schenderling in de subsidieaanvraag.

“Met Genoeg om te leven willen we mensen vanuit een christelijke bron inspireren, toerusten en verbinden om meer zorg te dragen voor de schepping en voor de vele mensen die slecht betaald en vaak onder erbarmelijke omstandigheden werken ten dienste van de Nederlandse economie”, schrijft hij verder. “Omdat ons consumptiepatroon grote sociale en ecologische impact heeft, richt het project zich voornamelijk op minder, anders en natuurlijker consumeren.”

Thema-avonden

2021 stond voor Genoeg om te leven in gemeenschappen in het teken van heel veel spreekbeurten, lezingen en

Studiemiddag voor theologen waarbij predikanten werden toegerust om te (s)preken over dit thema.

workshops. Tijdens 18 thema-avonden maakten oprichters Paul Schenderling, Matthias Olthaar en Ruben Zelissen naar aanleiding van hun boek 'Hoe handel ik eerlijk?' ongeveer 500 mensen enthousiast voor het starten van duurzame gemeenschappen.

Paul: "Naar zo'n thema-avond komen mensen uit allerlei kerkelijke denominaties. De opkomst ligt tussen de 20 en 100 mensen per avond. We proberen die eerste avond aan te grijpen om er een bestendige community van te maken, zodat mensen elkaar minstens één keer per kwartaal blijven opzoeken om het thema van eerlijker en duurzamer leven verder handen en voeten te geven."

Initiatief vanuit gemeenten

Er ontstaan vervolgens werkgroepen zoals Groene Tafel in Amersfoort die de samenkomsten combineren met een maaltijd. Ook zijn er voorgangers die themadiensten organiseren en hun gemeenteleden actief tips meegeven om eerlijker en duurzamer te leven. "Er zijn heel veel gemeenten voor wie deze thematiek nog helemaal nieuw is," legt Paul uit. "Dan is zo'n themadienst een hele geschikte vorm om mensen hier langzaam mee bekend te maken. Een prachtig voorbeeld is de Baptistengemeente Amersfoort. Daar is al meer dan 5 jaar de werkgroep 'Bewust, Groen en Fair' die twee keer per jaar een dienst organiseert over duurzaamheid. Na 5 jaar begint het thema eindelijk te leven, het krijgt nu draagvlak."

Hoe word ik een vega-burger?

Om het onderwerp heel praktisch te maken, hebben de initiatiefnemers een workshop ontwikkeld: 'Hoe word ik een vega-burger?'. Hierbij krijgen deelnemers 40 keuzes voorgelegd waardoor zichtbaar wordt wat het effect van elke keuze is op de sociale en ecologische voetafdruk van die persoon. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om keuzes op het gebied van voeding en het huishouden.

"We zien dat onze workshops een katalysatorfunctie hebben van iets dat al langer leeft, dat vinden we prachtig. We helpen mensen op gang en proberen hen rondom dit thema toe te rusten, zonder dat we alle groepen moeten begeleiden. Na het lezen van ons boek en het bezoeken van een thema-avond of workshop, kunnen ze zelf verder," vertelt Paul enthousiast.

Verwachting voor 2022

Er zijn nog veel christenen in Nederland te bereiken op het vlak van duurzaamheid en eerlijk omgaan met de wereld. Daarom staat er in 2022 veel samenwerking op de agenda met bijvoorbeeld GroeneKerken. Ook werkt Genoeg om te leven in gemeenschappen mee aan de activiteiten op de Floriade.

Meer lezen over de activiteiten van stichting Genoeg om te leven? Kijk op [genoegomteleven.nl](https://www.genoegomteleven.nl).

Speerpunt 3:

Ontmoetingen tussen levens- beschouwingen

De ontmoeting tussen mensen met verschillende levensbeschouwingen kan inspirerend zijn en mooie dingen tot stand brengen. Tegelijkertijd kan de religieuze identiteit die diep in mensen is verankerd onverdraagzaamheid en verabsolutering van het eigen gelijk als gevolg hebben. Kerk en Wereld bevordert de rol van religie in de samenleving op een positieve manier en zet aan om met elkaar in gesprek te blijven.

Dit zijn de projecten die het fonds ondersteunde in 2021 op het gebied van 'ontmoetingen tussen levensbeschouwingen':

Stichting	Project
Stichting World Opera Lab	De Passie van Nu
Abdij van Berne	Podcast serie AbdijTalks
Stichting De KIM	Nijmegen in Dialoog
Stichting Prinsjesdagviering	Omhels het leven prinsjesdag 2021
Jeugd met een Opdracht	Musical Sacrifice met en voor tieners
Stichting Kerk en Buurt Amsterdam Noord	Faith Action Audit Amsterdam Noord

De lijdensweg van Jezus in zeven muzikale talen

De Matthäus-Passion, maar dan in geheel nieuwe vorm. Dat is wat World Opera Lab in 2021 creëerde: De Passie van Nu. Zeven culturen gaan met elkaar in dialoog, begeleid door muziek uit zeven verschillende tradities.

“We plaatsten geliefd christelijk erfgoed in dialoog met muziek en verhalen van andere religieuze stromingen in Nederland. Op deze manier geven we een reflectie op onze superdiverse samenleving en zoeken we naar de overeenkomsten tussen godsdiensten,” schrijft artistiek leider Miranda Lakerveld van World Opera Lab in de aanvraag voor subsidie.

Ze vervolgt: “Met het lijdensverhaal van Jezus als uitgangspunt maakten we een voorstelling waarin we overeenkomsten tussen verschillende religieuze verhalen en tradities laten zien en in muziek laten horen. Ons doel is om de verschillen te overbruggen. Door middel van dialoogtafels en debat brengen we bezoekers en deelnemers met verschillende godsdienstachtergronden met elkaar in gesprek.”

Verzoening

Helaas konden niet alle bezoekers lijfelijk aanwezig zijn bij de Passie van Nu vanwege de coronamaatregelen. De voorstelling werd gestreamd vanuit Podium Mozaïek in Amsterdam, het Beauforthuis in Zeist en de Koepelkerk in Hoogezand Sappemeer. Naast unieke instrumenten, zoals de sitar en de daf, was er ook Arabische poëzie te horen. “In zeven muzikale talen vertelden we het verhaal van onze wereld van nu: onze verschillen en hoe we elkaar de hand reiken,” licht Miranda toe. “Samen vertelden de zangers en het ensemble prachtige verhalen van verlies en wederopstanding. Het was een voorstelling als een goed gesprek, vol schoonheid en verzoening.”

Resultaten:

Dialoogwandelingen

Vanwege de coronamaatregelen was het nodig om een nieuw concept te ontwikkelen: op elke locatie van de voorstelling vonden voorafgaand aan de voorstelling dialoogwandelingen plaats. Daar werden verhalen opgehaald die in de voorstelling verwerkt werden.

Kloof overbruggen

“Helaas bleek ook de noodzaak van een interreligieuze dialoog maar al te zeer: in gesprek met religieuze leiders bleek de kloof tussen verschillende spirituele tradities groter te zijn geworden in coronatijd,” weet Miranda. “Ook in het team was een aantal mensen in de coronacrisis verhard in zijn religieuze opvatting en stond minder open om naar andere opvattingen te luisteren.”

‘De kloof tussen verschillende spirituele tradities is groter geworden’

Nu het leven na corona weer op gang is gekomen, kan de Passie van Nu ook weer verder. Miranda: “In 2022 organiseren we weer dialoogtafels, met als belangrijkste vraag waar deze verwijdering vandaan komt, en hoe we de nieuw ontstane kloof kunnen overbruggen.”

**Reactie van een livestream-
kijker uit Turkije:**

“Betoverend. Het was een droom,
ik ben diep onder de indruk. [...]

De voorstelling getuigt van hoge
kwaliteit, en bovendien hebben de
makers een verhaal, een statement.

De overgangen tussen stukken maken
ook deel uit van dat verhaal. Ze doen
niets ‘gewoon’, ze nemen het muziek
maken uiterst serieus.”

Kijk voor meer informatie
op worldperalab.com.

(Foto: Nichon Glerum)

Geloof, duurzaamheid en toekomst
Stichting de KIM

Zorg voor ons gemeen- schappelijk huis

“We wonen niet samen óp de aarde, maar we wonen erin. We hebben zorg voor elkaar en vormen samen één huishouden.” Dat is de visie en de basis van het project Geloof, duurzaamheid en toekomst van stichting De KIM.

Mirjam Schulenga, consulent stichting De KIM

“Eenieder, en in het bijzonder christenen, wordt opgeroepen om zorg te dragen voor de aarde, ons gemeenschappelijk huis. In het eerste bijbelboek Genesis geeft God opdracht aan de mens om voor de aarde te zorgen. Vanuit een diep gevoel van dankbaarheid tot God ontstaat er zorg voor de hele schepping”, schrijft Mirjam Schuilenga van stichting De KIM in de subsidieaanvraag. Ze organiseerde in 2021 met de toegezegde subsidie onder meer een conferentie vanuit de gedachte van de milieu-encycliek Laudato si (een pleidooi voor integrale ecologie) van Paus Franciscus.

Wat een fysieke bijeenkomst had moeten zijn, werd vanwege de coronamaatregelen een online werkconferentie. Deze landelijke conferentie op 10 juni was erop gericht om de katholieke achterban te mobiliseren. En dat lukte: maar liefst 50 rooms-katholieke organisaties waren aanwezig.

Integrale ecologie

Theoloog en professor Erik Borgman sprak tijdens deze conferentie over duurzaamheid als een religieus probleem. Hij zei: “Het gaat ten diepste om hoe we tegen de grondslag, tegen de bedoeling van het leven aankijken. Het gaat niet alleen om het comfort van het leven maar ook om een verantwoordelijkheid naar andere mensen en schepselen.” De encycliciek neemt afstand van beelden waarin de mens centraal staat en kan doen wat hij wil. Hierbij wordt het beeld van rentmeesterschap naar voren gebracht in het kader van

integrale ecologie, waarbij verondersteld wordt dat alles met elkaar in verband staat.

“Het gaat erom dat we beseffen dat we onderdeel zijn van een groter geheel en zorgdragen voor elkaar. Dat we begrijpen dat het niet om ons draait. Zoals in het evangelie wordt voorgeschreven: het gaat om het dienen van de ander.” Erik noemt dit subsidiaire verantwoordelijkheid. “Grote vragen zijn daarmee kleine vragen omdat we daarmee zelf bij kunnen dragen aan grote kwesties.”

‘Het gaat erom dat we begrijpen dat het niet om ons draait’

Onverwachts opschalen

De bedoeling was om in 2021 ook nog een fysieke werkconferentie te organiseren, maar vanwege de pandemie moest De KIM opnieuw de plannen aanpassen. Mirjam: “In eerste instantie was dit een teleurstelling, omdat je een projectplan schrijft voor een fysieke conferentie. We hadden een prachtige locatie op het oog, het huis van Dominicus.” Maar toen de conferentie niet door kon gaan en het leek alsof het project in het water zou vallen, kwamen er juist nieuwe mogelijkheden.

De Ontmoetingstuin van de Ontmoetingskerk Nijmegen/Dukenburg.

De parochiemoestuin Hof van Heden van de Lourdeskerk Nijmegen.

“We besloten een conferentie te organiseren met meer impact, vergelijkbaar met de activiteiten van GroeneKerken. Er zijn nu veel meer mensen bij betrokken, zoals beleidsmakers, kerkelijk werkers, diakenen en lokale werkgroepen die vol enthousiasme meewerken. Ze worden allemaal getraind in de thematiek vanuit het model van Borgman.”

Weg van het doemdenken

Deze grote publieksconferentie gaat in het najaar van 2022 plaatsvinden op de Radboud Universiteit in Nijmegen. De organisatie hoopt op meer dan 500 deelnemers. “Protestanten hebben al veel ‘groene kerken’, maar de katholieken hebben niet zo’n vergelijkbaar groot netwerk”, weet Mirjam. “Als het gaat om duurzaamheid en geloof hebben de katholieke gemeenschappen tot nu toe minder menskracht, maar er gebeurt ontzettend veel!” Om de impact te vergroten is de Laudato si Alliantie Nederland opgericht onder voorzitterschap van bisschop De Korte. Hier maakt stichting De KIM deel van uit.

Mirjam benadrukt dat het niet de intentie is om in hele praktische zin op kort termijn verandering door te voeren. “Je kunt bijvoorbeeld zonnepanelen op een kerkdak zetten, dat kan een bijkomend effect zijn. Maar in eerste instantie willen we spirituele voeding geven en uit het doemdenken stappen.” De gedachte dat het al te laat is om iets op het vlak

van duurzaamheid te gaan doen, draagt volgens haar niet positief bij aan het bouwen aan de toekomst. “Uit die negatieve spiraal moeten we snel zien te komen.”

Armoede als uitgangspunt

Binnen de thematiek van duurzaamheid heeft het project een heldere visie. “De grootste slachtoffers van de klimaatverandering zijn de armen. Je ziet nu al dat mensen in armoede problemen hebben met het betalen van hun energierekening. Kerken springen daar al op in”, zegt Mirjam. “Centraal staat dus de vraag hoe we hun positie tijdens het verduurzamingsproces kunnen verbeteren. Duurzaamheid en sociale gerechtigheid zijn vanuit het project telkens met elkaar verbonden.”

‘Duurzaamheid en sociale gerechtigheid zijn met elkaar verbonden’

In dit project wordt een duidelijk verband gelegd tussen sociale gerechtigheid, de wijze waarop wij mensen met elkaar omgaan, en de zorg voor de aarde en alles wat daarop leeft. Het gaat om een inclusief mens- en wereldbeeld. “De kerk moet gericht zijn op het behoud van de schepping, op het verbeteren van de levensomstandigheden van de zwaksten en op het welzijn van de generaties die na ons komen”, schrijft Mirjam in het projectplan.

“Mensen in armoede, maar ook de aarde zelf: ze hebben zorg nodig. Het tegengaan van overconsumptie en de opwarming van de aarde vereisen een nieuwe oriëntatie gericht op duurzaam handelen. Er is duidelijk draagvlak voor een meer zichtbare presentie van kerken in het milieudebat om daar een eigen geluid te laten horen.”

In veel parochies bleek dat ondersteuning nodig was om vanuit inspiratiebronnen zoals de Groene Bijbel, Groene Theologie en de milieu-encycliek de vertaalslag te maken naar concrete toepassingen voor de geloofsgemeenschappen. Het gaat daarbij om kwesties zoals:

- Het in kaart brengen van energieverbruik van een kerkgebouw
- Het aanleggen van een parochiemoestuin
- Methodieken om de geloofsgemeenschap te informeren en enthousiasmeren

Inmiddels is er een milieu-catecheet werkzaam in Gelderland, hebben er diverse startzondagen in het thema van duurzaamheid plaatsgevonden, zijn er parochiemoestuinen aangelegd of in aanleg en hebben kerken gebruik gemaakt van de gratis energiescan.

Wil je op de hoogte blijven van de projecten van stichting De KIM? Ga dan naar: stichtingdekim.nl.

Gemeen- schappen met impact op maatschappij

In kaart brengen welke impact geloofsgemeenschappen en -organisaties hebben gehad en zouden kunnen hebben. Dat is het doel van deze audit in Amsterdam-Noord. Subsidieaanvrager Arnold van der Snoek: "Wij zijn samen Kerk in Noord met een missie: Amsterdam-Noord tot bloei zien komen, mede door onze bijdrage in gebed, woorden en daden."

De Faith Action Audit wordt uitgevoerd door Kerk in Noord. "Kerk in Noord is een groeiend platform van vertegenwoordigers van diverse kerken, missionaire en diaconale organisaties in Amsterdam-Noord. Allemaal streven we naar een substantiële samenwerking in onze missionaire en diaconale betrokkenheid bij ons stadsdeel," vertelt Arnold van Stichting Kerk & Buurt-Amsterdam-Noord.

Op dit moment nemen verschillende kerken deel aan het platform: Protestantse Kerk Nieuwendam, Hoop voor Noord, Rafael Amsterdam-Noord, Credo Church, Saved city church, Protestantse Kerk Zunderdorp, Leger des Heils (bij Bosshardt) Noord en Kerk & Buurt Noord.

Terrein te winnen

Arnold: "Kerk in Noord gaat in kaart te brengen wat de huidige maatschappelijke en sociale bijdrage is van de geloofsgemeenschappen en geloofsgerelateerde organisaties in Amsterdam-Noord. Alle geloof-geïnspireerde organisaties in het stadsdeel worden uitgenodigd om mee te doen met deze audit. We willen met dit project laten zien dat de sociale en maatschappelijke inzet van geloof-geïnspireerde organisaties in Amsterdam-Noord echt zin hebben. En dat alle kleine initiatieven samen een relevante bijdrage vormen."

Een ander belangrijk doel van de audit is om te achterhalen op welke terreinen er weinig of geen maatschappelijke bijdrage is. "Dit inzicht kan helpen om andere prioriteiten te stellen of strategische beslissingen te nemen. We hopen dat geloofsgemeenschappen zich gaan verbinden en nog meer gaan bijdragen."

'Bid tot de HEER voor de stad waarheen ik jullie weggevoerd heb en zet je in voor haar bloei (shalom), want de bloei (shalom) van de stad is ook jullie bloei (shalom).'

Jeremia 29:7

‘Sociale en maatschappelijke inzet van geloof-geïnspireerde organisaties in Amsterdam-Noord hebben echt zin’

Van start

In februari 2022 zijn de vooraankondigen naar alle religieuze instellingen in Amsterdam-Noord verstuurd. “Rond de zomer van 2021 zijn we gestart met het werven van fondsen en donateurs voor dit Faith Action Audit in Amsterdam-Noord. Doordat dit niet meteen de nodige bijdragen heeft opgeleverd moest de start uitgesteld worden. Begin 2022 bleek er

voldoende geld te zijn om te kunnen starten.” Arnold en het team doen de komende maanden de audit aan de hand van zes verschillende fasen. Welke dat zijn? In de komende maanden lees je er meer over in onze nieuwsbrief en op onze social mediakanalen.

Meld je aan voor de nieuwsbrief op kerkenwereld.nl.

Interview Commissie

Kennismaken met de commissie van Kerk en Wereld

Fonds Kerk en Wereld was tot een paar jaar geleden een zelfstandige stichting met een eigen bestuur. Inmiddels is het fonds onderdeel geworden van de Protestantse Kerk. Een commissie van acht leden beoordeelt de subsidieaanvragen. Hoogste tijd om kennis te maken met een aantal leden uit de commissie.

Andrea van Dijk

Woonplaats: Arnhem
Gezinssituatie: Getrouwd, 3 kinderen van 9, 7 en 5 jaar
Kerkelijke gemeente: Tot voor kort lid van Pax Christikerk in Den Haag, nu van Protestantse Kerk Velp, maar ook betrokken bij evangelische gemeente in de wijk Presikhaaf Arnhem.
Commissielid: 3 jaar
Rol binnen commissie: Met mijn ervaring binnen maatschappelijke organisaties breng ik het perspectief in van wat er speelt in de samenleving.

Burret Olde

Woonplaats: Zaandam
Gezinssituatie: Getrouwd met Mirjam Sloots, 3 zonen
Kerkelijke gemeente: De Ontmoeting Zaandijk
Commissielid: Sinds 2016
Rol binnen commissie: Als adviseur denk ik mee in het beoordelen van de aanvragen, de opzet van de tender en de Jongerenprijs. Ik gebruik mijn contacten met lokale gemeenten, pioniersplekken en anderen om het werk van Kerk en Wereld te ondersteunen.

Cees Hendriks

Woonplaats: Ede
Gezinssituatie: Getrouwd, 3 kinderen, 2 kleinkinderen
Kerkelijke gemeente: Nieuwe Kerk Ede
Commissielid: Vanaf de start in 2016, daarvoor al enkele jaren penningmeester van de stichting.
Rol binnen commissie: Lid met speciale aandacht voor financiën. Op dit moment ben ik voorzitter ad interim omdat onze vaste voorzitter met zwangerschapsverlof is.

De commissie ontvangt veel subsidieaanvragen met initiatieven die mensen in de samenleving willen verbinden. Hoe vind jij het om die aanvragen te beoordelen?

Andrea: Het is bemoedigend dat zoveel mensen zich in hun vrije tijd inzetten om de kerk en de wereld een beetje mooier te maken.

Burret: Ik ben regelmatig onder de indruk van sterke initiatieven. De motivatie en de spirit van veel initiatiefnemers vind ik bewonderenswaardig. Misschien twijfelen sommigen aan de toekomst van de kerk in het algemeen, maar dit soort initiatieven steunen mij in mijn geloof in God en in mijn werk voor de Protestantse Kerk.

Wat gebeurt er als er een subsidieaanvraag binnenkomt?

Andrea: Als de aanvraag compleet is, maakt onze collega Marianne een vooradvies.

Cees: Ja, Marianne is onze steun en toeverlaat. Zij bekijkt alles wat binnenkomt, van aanvraag tot verantwoording en ze voorziet de aanvraag van commentaar.

Burret: Aanvragen tot € 5.000,- worden door drie commissieleden beoordeeld. Aanvragen voor hogere bedragen worden door de voltallige commissie beoordeeld. Het is leuk en leerzaam om voor- en tegenargumenten uit te wisselen en zo tot een gezamenlijk besluit te komen.

Andrea: Na financiering blijven we op de hoogte van het project en als het lukt bezoeken we het ook.

Is er een projectaanvraag die je in het bijzonder is bijgebleven?

Andrea: De Jongerenprijs. Hierbij waren zoveel jonge mensen betrokken. Ze hadden creatieve ideeën en stonden open voor ontmoeting met elkaar.

Burret: Voor mij was het onze eigen tender van voorjaar 2022 (die in 2021 werd opgestart), waarbij we bijna 150 aanvragen binnen kregen. Heel inspirerend om zoveel aanvragen te ontvangen. Ongelooflijk. Het was een uitgebreide selectieprocedure. Nadat er twintig aanvragen overbleven, mochten zeven projecten zich presenteren. Dan komt het erop aan. Dat voel je. Luisteren en doorvragen. Het is een voorrecht om daar bij te mogen zijn. Uiteindelijk kozen we drie projecten.

Cees: De meeste aanvragen zijn bijzonder. Ik herinner me toen ik nog maar net betrokken was bij Kerk en Wereld dat we een film over homoseksualiteit onder Marokkanen hebben gesubsidieerd.

Eén van de speerpunten van Kerk en Wereld is om het gesprek tussen aanhangers van verschillende levensbeschouwingen en religies te bevorderen. Lukt dit voldoende?

Andrea: We hebben inderdaad een aantal mooie projecten ondersteund die de dialoog praktisch tot stand brengen, maar het blijft wel iets waar we als samenleving blijvend aandacht voor moeten houden.

Burret: Wanneer groepen mensen met elkaar in gesprek zijn gegaan of met elkaar in hun wijk of dorp aan de slag zijn gegaan, dan versterkt dat de acceptatie en het onderlinge begrip. Het begint met ontmoeting. Als mensen elkaar in de ogen hebben gekeken, verandert hun blik!

Maatschappijbreed krijgt het thema duurzaamheid steeds meer aandacht en prioriteit. Zien jullie dit ook terug in de projectaanvragen?

Burret: Duurzaamheid is niet zomaar een thema. Het is klimatologisch noodzakelijk om anders om te gaan met de aarde. Initiatiefnemers van duurzame projecten kunnen ook bij GroeneKerken en Bureau Steunverlening hun innovatieplan indienen, maar ik hoop dat er ook meer van dit soort aanvragen bij Kerk en Wereld binnen gaan komen. Het is mooi dat Kerk en Wereld 'Kerk op de Floriade' steunt. Hier vragen de kerken van Almere op een creatieve manier aandacht voor de schepping van God en de zorg voor de aarde.

Meer weten over dit project? Kijk op fruitfulcity.nl en kom op bezoek!

Wat voor type projecten hoop je meer te (gaan) zien in de komende jaren?

Andrea: Projecten van nieuwe organisaties, van jongeren en migrantenkerken, ook van buiten de randstad. Ik zie uit naar projecten die vertrouwen uitstralen in de kerk en de wereld.

Burret: Kerk en Wereld koos in 2018 'verbinden' als nieuw speerpunt. We hoopten dat er meer projecten voor verbinding en tegen de polarisatie in de Nederlandse samenleving zouden komen. Zo mooi dat er in Groningen, Drenthe of Zuid-Holland op straatniveau, in stadswijken en dorpen, initiatieven voor ontmoeting en samen optrekken worden genomen. Bijvoorbeeld één van de tender-winnaars, KOMunity in Hoogezand. Zij verbinden mensen in multiculturele wijken. Het begon klein, op een sportveldje, en groeide uit. Mooi om zo'n project een boost te geven.

Cees: Voor mij persoonlijk is verbinding een sleutelwoord. De polarisering in kerk en samenleving neemt nog steeds toe. Zelfs binnen mijn eigen beroepsgroep, de predikanten. Ik schaam mij regelmatig voor het gedrag en de uitspraken van mijn collega's.

Vooruitblik projecten 2022

Ook in 2022 wil Kerk en Wereld activiteiten op het grensvlak van geloof en samenleving stimuleren door (reguliere) subsidie te geven aan grote en kleine initiatieven. We lichten hier vast een paar bijzondere projecten uit.

Jongerenprijs 2023

Kerk en Wereld gelooft dat jongeren de energie en het talent hebben om de wereld beter te maken. In het najaar van 2022 gaat Kerk en Wereld weer starten met de voorbereidingen voor de Jongerenprijs.

We willen jongeren en jongerenorganisaties uitdagen om hun idee concreet uit te werken. De prijs wordt uitgereikt in het voorjaar van 2023. Later dit jaar zullen we meer

communiceren over de voorwaarden om deel te nemen aan deze wedstrijd.

Wil je kans maken op deze prijs of ken je mooie projecten die in aanmerking zouden kunnen komen? Houd onze socials in de gaten en meld je aan voor onze nieuwsbrief op kerkenwereld.nl.

Tender 2021

In 2021 is er een tender uitgezet waarbij projecten voor gedurende drie jaar jaarlijks een bedrag van € 50.000 konden ontvangen, voor een initiatief dat grote groepen mensen samenbrengt en verbindt.

KOMunity, Dialogue Matters en ViaJacobi zijn de drie winnaars van onze tender. In 2022 zal Kerk en Wereld deze projecten steunen en volgen.

KOMunity bereikt multiculturele wijken

Het project KOMunity in Hoogezand wil door middel van activiteiten verbinding creëren tussen deelnemers en vrijwilligers. Op die manier draagt de stichting zorg voor een inclusieve samenleving in de eigen regio. Dat gebeurt door sport, spel, huiswerkbegeleiding, koffie-op-sstraat-gesprekken en activiteiten op het gebied van zingeving.

Kerk op de Floriade

“De Floriade biedt een unieke kans om mensen uit andere culturen en met verschillende religies te ontmoeten. Met ons project willen we iets delen over de schepping en de daaraan gekoppelde menselijke verantwoordelijkheid.”

Dat schrijft voorzitter Pieter ter Veen van Kerk op de Floriade. Ook bieden de initiatiefnemers van dit project de kerken in Almere, waar de Floriade in 2022 wordt gehouden, de gelegenheid om de vele kerkelijke, randkerkelijke en zoekende stadsgenoten te bereiken met een boodschap van geloof, hoop en liefde.

‘Als je God liefhebt, dan heb je ook lief wat Hij heeft gemaakt’

Met een Tiny Church en een prachtig aangelegde tuin met kunstwerken maken alle bezoekers van de Floriade kennis met de schoonheid van Gods schepping. De Floriade is tot 9 oktober 2022 te bezoeken.

Kunstenares Marian Torenbeek met haar man bij haar kunstwerk ‘Hoop’.

Op de hoogte blijven van dit project? Meld je dan aan voor onze nieuwsbrief op kerkenwereld.nl of kijk op fruitfulcity.nl.

Dialogue Matters stelt levensvragen aan de orde door kunst

Dialogue Matters laat samen met Stichting Salaam Art in het project Expositie van Betekenis deelnemers met diverse culturele en levensbeschouwelijke achtergronden uiting geven aan hun zoektocht naar betekenis voor zichzelf en de wereld om hen heen. Dat doen de twee organisaties door middel van kunst en dialoog. Hun proces leggen ze vast in een online Expositie van Betekenis die bestaat uit artistiek werk en andere creatieve content.

ViaJacobi laat mensen de kerk binnenkomen

Tijdens de activiteiten van ViaJacobi gaan Utrechters met allerlei levensovertuigingen met elkaar in gesprek over allerlei actuele maatschappelijke thema's en persoonlijke levensvragen. ViaJacobi brengt hen op verschillende manieren met elkaar in contact: door middel van debatten, kleine festivals, retraites, leesclubs, filosofieklussen, vespers en meer. Ook stelt ViaJacobi het kerkgebouw regelmatig open voor uiteenlopende events.

Fondszaken 2021

Bestuurlijk

Samenstelling commissie

De Commissie Fonds Kerk en Wereld bestond in 2021 uit

- **Marieke den Braber**
voorzitter, predikant in Amersfoort
- **Andrea van Dijk**
programmamanager campagne Word leraar in Arnhem, in Arnhem
- **Peter Breure**
predikant Ichthuskerk Voorthuizen
- **Cees Hendriks**
oud-bankier, toezichthouder en interim-predikant binnen de Protestantse Kerk
- **Burret Olde**
verbindend specialist bij de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk
- **Janneke van der Veer**
zelfstandig communicatieprofessional bij Zinsverwant
- **Martijn Vroom**
burgemeester Krimpen aan den IJssel

Hester Oosterbroek

(specialist binnenlands diaconaat Kerk in Actie) nam in 2021 afscheid en werd opgevolgd door **Fulco Timmers**.

De commissie werd opnieuw ondersteund door **Marianne de Leeuw**, medewerkster van Bureau Steunverlening van de dienstenorganisatie.

Beheersmatige inbedding

Beheersmatig is de Commissie Fonds Kerk en Wereld ondergebracht bij Kerk in Actie, Cluster Zending en Diaconaat. Hester Oosterbroek was lid van de commissie uit hoofde van haar functie als specialist Kerk in Actie Binnenland, halverwege het jaar werd zij opgevolgd door Fulco Timmers.

Vergaderingen

De commissie heeft in 2021 vijf keer vergaderd, alle keren via Zoom. We beoordeelden reguliere subsidieaanvragen, hielden ons bezig met de organisatie van de tender 2022 en keken naar de voortgang van lopende projecten.

Contacten

Met de contactpersonen van diverse projecten zijn verschillende overleggen gevoerd. Ook hier kwam het helaas niet tot persoonlijke ontmoetingen, maar spraken we elkaar via Zoom en e-mail. De contacten waren steeds prettig, zinvol en doeltreffend.

PR

In 2021 startte marketingstrategie Maaïke van de Graaf haar werkzaamheden voor Kerk en Wereld. Zij heeft de publiciteitskanalen van de Jongerenprijs doorontwikkeld voor Kerk en Wereld. De website is up-to-date gehouden, er zijn nieuwsberichten verschenen en er zijn aanpassingen doorgevoerd om de website gebruiksvriendelijker te maken. Er is één (papier) nieuwsbrief verstuurd en een sober digitaal jaarverslag op de website gepubliceerd. Daarnaast is er voor het eerst een online nieuwsbrief gemaakt en gebouwd aan een online adressenbestand. Rondom de tender is een publiciteitscampagne opgezet met nieuwsbrieven, video, free publicity en advertentiecampagnes.

Subsidieaanvragen

In totaal zijn er in het boekjaar 2021

76

aanvragen ontvangen, waarvan er in

29

(deels) zijn gehonoreerd.

Financieel

Inkomsten

De grootste inkomstenbron voor het Fonds Kerk en Wereld is het rendement op vermogen. Dit vermogen wordt op verschillende manieren belegd om het rendement te optimaliseren en de risico's te verkleinen.

Het beleggingsbeleid is sterk gericht op duurzaamheid. Een aantal sectoren wordt uitgesloten omdat deze niet passen bij de missie van Kerk en Wereld. Zo beleggen we niet in de productie van wapens, tabak en fossiele brandstoffen. In de sectoren die wel in aanmerking komen voor een belegging wordt alleen belegd in bedrijven die binnen hun sector tot ten minste de 50 procent meest duurzame behoren. Ten slotte worden bedrijven uitgesloten die herhaaldelijk in opspraak raken, bijvoorbeeld rondom hun sociaal beleid.

De opbrengsten op het totale vermogen kunnen op jaarbasis verschillen, in lijn met de ontwikkelingen op de financiële markten. De giften en donaties waren in 2021 € 10.220 (begroot: € 12.000).

Uitgaven

In 2021 was € 472.500 begroot voor het realiseren van de doelstellingen van het Fonds. Hiervan was € 190.000 begroot voor kleinschalige projecten. Het totaal aan toezeggingen in 2021 bedroeg € 472.500. De kosten van de leerstoel over 2021 zijn fors hoger uitgevallen dan begroot. Begroot was een bedrag van € 12.500 er is uiteindelijk € 30.019 uitgegeven. De kosten voor de promovendi worden gefinancierd uit een samenwerkingsverband tussen Kerk en Wereld en de PThU. Deze zijn binnen de begroting van € 10.000 gebleven.

Samenwerking Protestantse Kerk en samenwerking Bijbels Museum zijn begroot op € 100.000 respectievelijk € 50.000.

De lasten met betrekking tot het vermogensbeheer van het Fonds Kerk en Wereld worden verantwoord onder de financiële baten, zodat uitgegaan kan worden van het nettorendement van het vermogen.

De overige lasten van het Fonds hebben betrekking op de organisatie en betreffen:

- Ondersteuning bij de behandeling van de verschillende categorieën subsidieaanvragen door Bureau Steunverlening
- Samenstelling Nieuwsbrief/Jaarverslag en overige PR-kosten
- Overige kosten (onkostenvergoeding commissieleden en accountantslasten)

Deze overige lasten waren, met een totaalbedrag van € 23.478, een stuk lager dan de begroting van € 63.500.

KERK EN WERELD

Protestantse
Kerk